

1. ÁPRILY LAJOS KÖLTÉSZETE

1.1. A LÍRA MŰFAJA

BENE Kálmán: Kalauz a versértelmezéshez. Bevezetés a lírai művek elemzésébe. Szeged, 1998. 173 p.

BENEDEK Marcell: Kis könyv a versről. In: B. M.: Irodalmi hármaskönyv. Vers, dráma, regény. Bp. 1996. 9-123. p.

BRAUCH Magda: A vers megközelítése. Arad, 2010. 168 p.

HAUBER Károly: A verselemzés iskolája. Iránytű és kalauz a lírai művek megközelítéséhez. Gencsapáti, 2019. 310 p.

1.2. A KORSZAK IRODALMÁRÓL

KÁNTOR Lajos – LÁNG Gusztáv: Száz év kaland. Erdély magyar irodalmáról, 1918-2017. Miercurea Ciuc, 2018. 798 p.

MÓZES Huba: A fáklyák már égnek. Erdélyiségről és irodalomról. Kolozsvár, 2009. 149 p.

POMOGÁTS Béla: Helikoni költészet. In: P. B.: „Transsylvan hősköltemény”. Az erdélyi irodalomról. Bp., 2001. 93-101. p. (Esszék - irodalomról és az irodalom elméletéről)

POMOGÁTS Béla: Kulcsok Erdélyhez. Csíkszereda, 2003. 166-270. p.

POMOGÁTS Béla: Magyar irodalom Erdélyben (1918-1944).
2. köt. Irodalmi dokumentumok. Csíkszereda, 2008. 655 p.
Áprily Lajosról: 167-172. p.

POMOGÁTS Béla: A transzilvánista ideológia. Értelmezések. In: Erdélyi Toll, 2012. 3. sz. 26-59. p.

https://epa.oszk.hu/02200/02203/00013/pdf/epa02203_erdelyi-toll-2012-3_026-059.pdf

1.3. ÁPRILY LAJOS ÉLETE, PÁLYÁJA

ALBERT Zsuzsa. In: A. Zs.: Irodalmi legendák, legendás irodalom. Pécs, 1999. 7-31. p.
(Irodalmunk forrásai)

Áprily tanár úr. Tanulmányok és emlékezések Áprily Lajos nagyenyedi, kolozsvári és budapesti éveire. Szerk. Fenyő D. György. Bp., 2011. 192 p.

BERÉNYI Eszter: Áprily Lajos, az igazgató. In: Magyartanítás, 2012. 5. sz. 12-15. p.
https://real-j.mtak.hu/22385/5/Magyartanitas_2012_53_5.pdf

FRÁTER Zoltán: Áprily Lajos. Bp., 1992. 142 p.

GYÍMESI Éva, Cs.: A teremő fájdalom költője. In: Erdélyi csillagok. Újabb arcok Erdély szellemi múltjából. Szerk. Kántor Lajos. Bp., 1990. 126-136. p.
Ua.: Gy. É., Cs.: Kritikai mozaik. Kolozsvár, 1999. 33-42. p.

JÓZSA Miklós: Áprily Lajos emléke Nagyenyeden. In: Erdélyi Toll, 2012. 3. sz. 68-73. p.
https://epa.oszk.hu/02200/02203/00013/pdf/epa02203_erdelyi-toll-2012-3_068-073.pdf

A kor falára. Áprily Lajos emlékezete. Vál., szerk. Pomogáts Béla. Bp., 2002. 262 p.

MÁRIÁS József: Áprily Lajos - egy tanári életpálya tanúsága. In: Zempléni Múzsza, 2012. 2. sz. 83-86. p.
https://epa.oszk.hu/02900/02940/00046/pdf/EPA02940_zmimuzsa_2012_2_83-86.pdf

MÓSER Zoltán: „Ember voltam, remegő, daloló...” Áprily Lajos születésének 110. évfordulójára. In: Limes, 1997. 4. sz. 25-32. p.
Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:
https://adt.arcanum.com/hu/view/Limes_1997/?query=M%C3%93SER+Zolt%C3%A1n%3A+%E2%80%9EEmber+voltam%2C+remeg%C5%91%2C+dalol%C3%B3%E2%80%A6%E2%80%9D&pg=632&layout=s

NYILASY Bálint: Az apollói költő. In: Ny. B.: „A szó társadalmi lelke”. Bp., 1996. 177-184. p.

PÉTERFY Sarolt: Jékely Zoltán és Áprily Lajos 1940-1946 közti levelezéséből. In: Holmi, 2013. 4. sz. 407-452. p.
<http://www.holmi.org/2013/04/jekely-zoltan-es-aprily-lajos-1940-es-1946-kozti-levelezesebol-kozreadja-peterfy-sarolt>

Rokon álmok álmodója. Áprily Lajos és Reményik Sándor levelezése, 1920-1941. Sajtó alá rend. és a jegyzeteket írta Liktör Katalin. Kolozsvár - Bp., 2014. 595 p.

SEBESTYÉN Nóra, K.: Áprily Lajos önarcképe. In: Credo, 2009. 3-4. sz. 42-47. p.
https://epa.oszk.hu/02300/02357/00029/pdf/EPA02357_credo_2009_3-4_042-047.pdf

1.4. ÁPRILY LAJOS KÖLTÉSZETE, STÍLUSA

ANTAL Attila: A tengeren rab énekel. Áprily Lajos lírája a húszas évek második felében. In: Bár, 1997. 1-4. sz. 100-109. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

https://adt.arcanum.com/hu/view/MTA_ActaHungarica_06_1995/?query=ANTAL+Attila%3A+A+tengeren+rab+%C3%A9nekel.+%C3%81prily+Lajos+l%C3%ADr%C3%A1ja+a+h%C3%BAszas+%C3%A9vek+m%C3%A1sodik+fel%C3%A9ben&pg=112&layout=s

ANTAL Attila: Világalkotó elemek Áprily Lajos költészetében. Debrecen, 2001. 231 p.

<https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/a691c984-9120-43ac-a8c1-91334dd74976/content> -

Ua.: Kolozsvár, 2003. 300 p. (Kriterion közelképek)

BERTHA Zoltán: „Angyal-tiszta volt”. Áprily Lajos-értelmezések körül. In: Kortárs, 2022. 11. sz. 71-78. p.

https://epa.oszk.hu/00300/00381/00285/pdf/EPA00381_kortars_2022_11_071-078.pdf

CSÉP Ibolya: "Összezseng a múlt, jelen...". Prousti vonások Áprily Lajos költészetében. In: Cs. I.: Áprily Lajos. Bp., 1987. 168-175. p. (A Ráday Gyűjtemény tanulmányai; 2.)

Ua.: Életünk, 1988. 2. sz. 168-175. p.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Eletunk_1988/?pg=185&layout=s

FRÁTER Zoltán: Jelentés a völgyből. Áprily hanglírája (1-2). In: Tiszatáj, 1988. 4. szám. 78–88. p., 5. sz. 52-59. p.

https://tizataj.bibl.u-szeged.hu/13616/1/tizataj_1988_004_078-088.pdf

https://tizataj.bibl.u-szeged.hu/13634/1/tizataj_1988_005_052-059.pdf

FÜLÖP Lajos: Az érzetkultusz Áprily Lajos korai költészetében. In: Tanulmányok a századforduló stílustörekvéseiről. Szerk. Fábíán Pál, Szathmári István. Bp. 1989. 289-299. p.

Ua.: Erdélyi Toll, 2012. 4. sz. 4-12. p.

http://epa.oszk.hu/02200/02203/00014/pdf/epa02203_erdelyi-toll-2012-4_004-012.pdf

KADA Erika: Tündér-határon túl. Áprily Lajos vallásos költészete. Kecskemét, 2017. 184 p.

KARÁDI Zsolt: "Itt meg kell halni, Haimonom". Trianon élménye Áprily Lajos költészetében. In: Magyar Napló, 2021. 10. sz. 43-51. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNaplo_2021/?pg=794&layout=s

Ua.: K. Zs.: "a mélyben él az ember-fájdalom". Portrék, művek, mesterek. Tanulmányok a XIX-XX. századi magyar irodalomról. Bp., 2024. 281-298. p.

KARÁDI Zsolt: Szentimrei, Bartalis, Áprily. Erdélyi költők és a nagy háború. In: Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle, 2025. 1. sz. 78-89. p.

https://epa.oszk.hu/03300/03347/00051/pdf/EPA03347_szabolcsi_szemle_2025_1.pdf

KARÁDI Zsolt: Természet és halál Áprily Lajos költészetében. In: Holnap, 1993. aug. 65-71. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

https://adt.arcanum.com/hu/view/UjHolnap_1993/?query=KAR%C3%81DI+Zsolt%3A+Term%C3%A9szet+%C3%A9s+hal%C3%A1l+%C3%81prily+Lajos+k%C3%B6lt%C3%A9szet%C3%A9ben&pg=386&layout=s

KARÁDI Zsolt: „torkod remegve és ujjongva sírja, / hogy líra - líra - líra - líra - líra!”. Az ismétlés néhány típusa Áprily Lajos költészetében. In: Repetitio est... Az ismétlés szerepe a kultúrában és a tudományokban. Interdiszciplináris Tanulmányok I. Szerk. Ajtay-Horváth Magda, Tukacs Tamás. Nyíregyháza, 2022. 63-76. p.

https://angol.nye.hu/sites/angol.nye.hu/files/users/user5/Repetitio_1104.pdf

KARDEVÁN LAPIS Gergely: Az erdön túl. A fenséges poétikája Áprily Lajos költészetében A falusi elégiától a Láthatatlan írásig. In: Székelyföld, 2018. 8. sz. 67-82. p.

https://epa.oszk.hu/03400/03420/00020/pdf/EPA03420_szekelyfold_2018_08_067-082.pdf

KISS SZÉKELY Zsolt: „Csudáltalak ezer szemmel, ezerszemű szerelemmel”. A természettudományos szemlélet Áprily Lajos lírájában. In: Áprily Lajos és a Baár-Madas. Bp. 2000. 47-55. p. (Millenniumi füzetek)

KRISTÓF Éva: Témák, hangulatok, versformák sokszínűsége Áprily Lajos költészetében. In: Áprily Lajos és a Baár-Madas. Bp. 2000. 9-20. p. (Millenniumi füzetek)

MÁTHÉ József: Áprily és a nyugatosok. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1995. 2. sz. 235-251. p.

http://epa.oszk.hu/00000/00001/00383/pdf/itk_EPA00001_1995_02_235-251.pdf

NEMES NAGY Ágnes: Áprily és a természet. In: Jelenkor, 1988. 4. sz. 343-346. p.

<https://www.jelenkor.net/userfiles/archivum/1988-4.pdf>

PAPP István Géza: Ady öröksége Áprily Lajos költészetében. Vázlat. In: Életünk, 1988. 2. sz. 176-183. p.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Eletunk_1988/?pg=193&layout=sy

POMOGÁTS Béla: Álom a vár alatt. Áprily Lajos és a transzilvánizmus. In: Életünk, 1988. 2. sz. 163-167. p.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Eletunk_1988/?pg=180&layout=s

POMOGÁTS Béla: A líra remetéje. In: P. B.: A marosvécsi várban. Az Erdélyi Helikon íróiról. Bp. 2012. 53-60. p.

SIMON Gábor: Pictura és pictura. (Meta)reprezentációk Áprily költészetében. In: Irodalomtörténet, 2019. 1. sz. 40-60. p.
https://epa.oszk.hu/02500/02518/00363/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_2019-1_040-060.pdf

SZAKOLCZAY Lajos: Jelentés a völgyből. Egy költészet kilátója: Áprily Lajos Visegrád-szerelme. In: Vigilia, 2007. 9. sz. 677-682. p.
https://epa.oszk.hu/02900/02970/00805/pdf/EPA02970_vigilia_2007_09_677-682.pdf

TANDORI Dezső: „...s tölgyfák zuhannak át a völgyeken...”. Áprily Lajos költészetéről. In: Tiszataj, 1987. 11. sz. 34-40. p.
https://tizataj.bibl.u-szeged.hu/325/1/tizataj_1987_011.pdf

YO-JIN Il: A halál-motívum Áprily Lajos költészetében. In: Y-J. I.: Áprily Lajos költészete. Bp., 2005. 29-70. p.

1.5. ÁPRILY LAJOS EGYES VERSEIRŐL

Ajánlás

JANCSIK Pál: Egy Áprily-vers elemzése. In: Helikon, 2007. 19. sz. 14-15. p.
[https://cdn.prod.website-files.com/6240c9003f43df2b91611633/625172bafc5526575123f528_HelikonKolozsvar_2007_10.10-19.%20szam%20\(489\).pdf](https://cdn.prod.website-files.com/6240c9003f43df2b91611633/625172bafc5526575123f528_HelikonKolozsvar_2007_10.10-19.%20szam%20(489).pdf)

Álom a vár alatt

TÓTH Istvánné: Felfedezésre váró remekművek. In: Magyartanítás, 2003. 2. sz. 8-10. p.

Bessenyei

ANTAL Attila: A messzeség és a múlt hívása. Áprily Lajos: Bessenyei című verséről. In: A szétszórt rendszer. Tanulmányok Bessenyei György életművéről. Szerk. Csorba Sándor, Margócsy Klára. Nyíregyháza, 1998. 208-211. p.

Bibliásan

SEBESTYÉN Nóra, K.: A költemény struktúraszervező alakzatai. In: Mester és Tanítvány, 2005. 5. sz. 153-156. p.
<https://ojs.ppke.hu/mesterestanitvany/issue/view/12/9>

A csavargó a halálra gondol

FÜZFA Balázs. In: F. B.: Miért szép. Verselemzések. Celldömölk, 1997. 78-81. p.

Esti dal

ADAMIKNÉ JÁSZÓ Anna: Amit az egyetemisták nem ismernek. In: Magyartanítás, 2013. 1. sz. 28-31. p.

Az irisórai szarvas

LÁNG Gusztáv. In: Száz nagyon fontos vers. Versek és versmagyarázatok. A tanulmányok szerzői Alexa Károly et al. Bp. 1995. 278-282. p.

MÁLNÁSI Ferenc: Két híres vers elemzése. In: Erdélyi Toll, 2012. 3. sz. 74-83. p.

https://epa.oszk.hu/02200/02203/00013/pdf/epa02203_erdelyi-toll-2012-3_074-083.pdf

U.a: Magyartanítás, 2012. 5. sz. 4-8. p.

https://real-j.mtak.hu/22385/5/Magyartanitas_2012_53_5_.pdf

NAGY Emőke. In: Kötelező versek lexikona. Szerk. Oroszlán Éva. Bp. 2007. 28. p.

Kolozsvári éjjel

POLGÁR Teréz Eszter. In: Liget, 2014. 9. sz. 76-77. p.

https://epa.oszk.hu/01300/01348/00147/pdf/EPA01348_liget_2014_09_3006.pdf

Tavas a házsongárdi temetőben

ÉLTETŐ József. In: 99 híres magyar vers és értelmezése. A költőket és a verseket bemutatják Aczél Géza et al. Bp. 1994. 393-398. p.

MARKÓ Béla: Olvassuk együtt. Versmagyarázatok. Marosvásárhely, 1999. 132-136. p.

SZATHMÁRI István: A stílselemzés elmélete és gyakorlata. Székesfehérvár, 2003. 369-371. p.

Tavaszdik I., Március

ANTAL Attila: Két Áprily-versről. In: Magyartanítás, 1997. 4. sz. 7-9. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

https://adt.arcanum.com/hu/view/Magyartanitas_1997/?pg=204&layout=s

KOZMA László: Októbertégi orgonák. Áprily Lajos költészete.I. In: Erdélyi Toll, 2019. 1. sz. 8-10. p.

https://epa.oszk.hu/02200/02203/00039/pdf/EPA02203_erdelyi_toll_2019_1_003-014.pdf

MEZŐ Tibor: Áprily Lajos Márciusa. A Március című költemény vitatott metrumának alkotáslélektani vizsgálata.

http://harmoniakert.hu/cikk_aprily_lajos_marciusa_I.htm

SZATHMÁRI István: A stíluselemzés elmélete és gyakorlata. Székesfehérvár, 2003. 276-278. p.

Tetőn

MÁLNÁSI Ferenc: Két híres vers elemzése. In: Erdélyi Toll, 2012. 3. sz. 74-83. p.
https://epa.oszk.hu/02200/02203/00013/pdf/epa02203_erdelyi-toll-2012-3_074-083.pdf

POMOGÁTS Béla: „Transzszilván hősköltemény”. In: P. B.: Kisebbség és humánium. Műértelmezések az erdélyi magyar irodalomból. Bp., 1998. 20-30. p. (Műelemzések kiskönyvtára)

Összeállította:
Zoványi Ibolya